

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 626 22252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

I

Nr.

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL SUTIKIMO REORGANIZUOTI REGIONINIŲ PARKŲ IR REZERVATŲ DIREKCIJAS“ PROJEKTO PAKARTOTINIO TEIKIMO

Aplinkos ministerija, įvertinusi 2022 m. vasario 15 d. tarpinstitucinio pasitarimo metu pateiktus pasiūlymus, pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl sutikimo reorganizuoti regioninių parkų ir rezervatų direkcijas“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Teisės akto projektą rengti paskatinusios priežastys

Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas), numatyta parengti ir įgyvendinti saugomų teritorijų institucijų sistemos pertvarkos projektą – sukurti naują, efektyvesnę gamtos būklės stebėsenos, analizės, atkūrimo veiksmų planavimo ir įgyvendinimo visos šalies teritorijoje institucinį modelį (6.4.2. veiksmas). Įgyvendinant Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą, rengiantis įgyvendinti ambicingus Europos Žaliojo kurso ir Europos Sąjungos biologinės įvairovės strategijos iki 2030 metų tikslus, kuriais siekiama sumažinti poveikį klimato kaitai ir sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, būtina turėti efektyvią saugomų teritorijų institucinę sistemą. Siekiant tobulinti už saugomų teritorijų apsaugą ir tvarkymą atsakingų institucijų veiklą, sumažinti biudžetinių įstaigų skaičių, optimizuoti jų veiklą, racionaliau naudoti materialinius, finansinius ir žmogiškuosius išteklius, reikia reorganizuoti mažas (iki 20 darbuotojų) regioninių parkų ir valstybinių gamtinių ir biosferos rezervatų direkcijas – sujungti jas į keturias saugomų teritorijų direkcijas pagal etnografinius regionus. Todėl Aplinkos ministerija siūlo Vyriausybei pritarti, kad Anykščių regioninio parko direkcija, Asvejos regioninio parko direkcija, Aukštadvario regioninio parko direkcija, Biržų regioninio parko direkcija, Dieveniškių istorinio regioninio parko direkcija, Dubysos regioninio parko direkcija, Kauno marių regioninio parko direkcija, Krekenavos regioninio parko direkcija, Kurtuvėnų regioninio parko direkcija, Metelių regioninio parko direkcija, Nemuno deltos regioninio parko direkcija, Nemuno kilpų regioninio parko direkcija, Neries regioninio parko direkcija, Pagramančio regioninio parko direkcija, Pajūrio regioninio parko direkcija, Panemunių regioninio parko direkcija, Rambyno regioninio parko direkcija, Salantų regioninio parko direkcija, Sartų ir Gražutės regioninių parkų direkcija, Sirvėtos regioninio parko direkcija, Tytuvėnų regioninio parko direkcija, Varnių regioninio parko direkcija, Veisiejų regioninio parko direkcija, Ventos regioninio parko direkcija, Vištyčio regioninio parko direkcija, Žagarės regioninio parko direkcija, Kamanų valstybinio gamtinio rezervato direkcija, Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato direkcija,

Žuvinto biosferos rezervato direkcija būtų reorganizuotos sujungimo būdu į keturis naujus juridinius asmenis – Aukštaitijos saugomų teritorijų direkciją, Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkciją, Žemaitijos saugomų teritorijų direkciją, Mažosios Lietuvos saugomų teritorijų direkciją.

Sprendžiama problema

Aplinkos ministerijai pavaldi Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) vykdo 33 saugomų teritorijų direkcijų steigėjo funkcijas: 2 valstybinių gamtinių rezervatų, 1 biosferos rezervato, 4 nacionalinių parkų ir 26 regioninių parkų. Nacionalinių parkų, rezervatų ir regioninių parkų direkcijų pajėgumai skiriasi: nacionalinių parkų direkcijose yra po 35–37 pareigybes, o regioninių parkų ir rezervatų direkcijose – nuo 6 iki 18 pareigybių, t. y. visos regioninių parkų ir rezervatų direkcijos patenka į labai mažų įstaigų (iki 20 darbuotojų) kategoriją. Daugumoje regioninių parkų ir rezervatų direkcijų (net 25, t. y. 86 proc.) dirba po 6–9 darbuotojus, tarp jų – ir bendrųjų funkcijų specialistai (vadovai, finansininkai, kt.), ir biologinės įvairovės, kraštovaizdžio apsaugos, darbo su lankytojais specialistai, ir teritorijų, objektų priežiūros darbininkai. Daugumoje direkcijų kiekvienai iš išvardytų veiklos sričių skirta tik po vieną specialistą, šis, be tiesioginių pareigų, vykdo ir bendrąsias, darbo su visuomene, ir kitas įvairių sričių funkcijas, todėl sudėtinga užtikrinti kokybiškus sprendimus, taip pat nėra galimybės pavesti direkcijoms vykdyti naujas užduotis, susijusias su Europos žaliuoju kursu ir (ar) poreikiu perduoti Aplinkos ministerijai nebūdingas gamtos apsaugos politikos įgyvendinamąsias funkcijas, o Tarnybai – nebūdingas regioninio ir vietos įgyvendinamąsias funkcijas, kurios direkcijose gali būti vykdomos efektyviausiai.

Tobulinant saugomų teritorijų valdymo sistemą ir kuriant naują jos institucinį modelį, siekiama:

1. išgryninti saugomų teritorijų sistemos vykdomas funkcijas – atskirti politikos formavimo ir reglamentavimo, nacionalinio ir regioninio įgyvendinimo lygmenis, pakoreguoti ar panaikinti neaiškias, besidubliuojančias, perteklines funkcijas;
2. praplėsti saugomų teritorijų sistemoje įgyvendinamas funkcijas – sistemą optimizuojančiais sprendimais sudaryti sąlygas ateityje didinti saugomų teritorijų plotą ir įgyvendinti gamtos apsaugos funkcijas ne tik saugomų teritorijų ribose;
3. daugiau dėmesio skirti prevencinei veiklai – teritorijų ir objektų priežiūrai, konsultuoti asmenis, teikti informaciją, ūkinės veiklos kontrolės prioritetus keisti prevencinės pagalbos asmenims ir konsultavimo prioritetais;
4. gerinti priimamų administracinių sprendimų kokybę – saugomų teritorijų direkcijose užtikrinti darbuotojų specializaciją, profesinio bendradarbiavimo galimybes, suteikti reikiamą teisinę ir metodologinę pagalbą, įgyvendinti įstatymų keliamus vidaus kontrolės ir korupcijos prevencijos reikalavimus, patikslinti institucijų ir darbuotojų įgaliojimus ir atsakomybę;
5. optimizuoti sistemoje vykdomas bendrąsias funkcijas – užtikrinti, kad joms įgyvendinti būtų skiriama racionali biudžeto lėšų dalis, sudaryti sąlygas institucijoms užtikrinti efektyvų valdymą ir administravimą, numatyti visumą tam reikalingų pareigybių ir kitus struktūrinius sprendimus;
6. išsaugoti darbo vietas regionuose – pertvarkos sprendimus derinti su esamais žmogiškaisiais ir kitais ištekliais, sudaryti sąlygas darbuotojams pasirinkti darbo vietas, prireikus – persikvalifikuoti, pasiūlyti regionuose darbo vietas įvairių kvalifikacijų specialistams.

Įgyvendinant šiuos uždavinius, be kitų priemonių, siūloma reorganizuoti 29 regioninių parkų, valstybinių gamtinių ir biosferos rezervatų direkcijas sujungiant jas, atsižvelgus į etnografinius regionus, į 4 naujus juridinius asmenis:

- Aukštaitijos saugomų teritorijų direkciją (į ją sujungiamos Anykščių regioninio parko direkcija, Asvejos regioninio parko direkcija, Biržų regioninio parko direkcija, Sartų ir Gražutės regioninių parkų direkcija, Kauno marių regioninio parko direkcija, Krekenavos regioninio parko

direkcija ir Sirvėtos regioninio parko direkcija);

- Dzūkijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkciją (į ją sujungiamos Aukštadvario regioninio parko direkcija, Dieveniškų istorinio regioninio parko direkcija, Metelių regioninio parko direkcija, Nemuno kilpų regioninio parko direkcija, Neries regioninio parko direkcija, Panemunių regioninio parko direkcija, Veisiejų regioninio parko direkcija, Vištyčio regioninio parko direkcija, Žuvinto biosferos rezervato direkcija);

- Žemaitijos saugomų teritorijų direkciją (į ją sujungiamos Dubysos regioninio parko direkcija, Kurtuvėnų regioninio parko direkcija, Salantų regioninio parko direkcija, Tytuvėnų regioninio parko direkcija, Varnių regioninio parko direkcija, Ventos regioninio parko direkcija, Žagarės regioninio parko direkcija, Kamanų valstybinio gamtinio rezervato direkcija);

- Mažosios Lietuvos saugomų teritorijų direkciją (į ją sujungiamos Nemuno deltos regioninio parko direkcija, Pagramančio regioninio parko direkcija, Pajūrio regioninio parko direkcija, Rambynų regioninio parko direkcija, Viešvilės valstybinio gamtinio rezervato direkcija).

Po reorganizavimo iš viso veiks 4 nacionalinių parkų ir 4 regionų saugomų teritorijų direkcijos.

Sukurtos regiono saugomų teritorijų direkcijos buveinė bus vienoje iš esamų direkcijų (logistiškai patogiausioje vietoje). Naujų patalpų sujungtos direkcijos centrinei administracijai nereikės, joje dirbančių asmenų fizinės darbo vietos galės būti įrengtos bet kurioje pertvarkos metu reorganizuojamoje direkcijoje (kiekvienas regioninis parkas, valstybinis ar biosferos rezervatas turi lankytojų centrus, kuriuose yra darbuotojams skirtos patalpos, ateityje jos ir bus panaudotos šiam tikslui).

Nauda

Pertvarkant saugomų teritorijų institucinę sistemą laukiami šie pokyčiai:

1. Kuriama didesnė nauda visuomenei – užtikrinta efektyvesnė saugomų teritorijų, jose esančių gamtinių ir kultūrinių vertybių apsauga; išplėsta gamtos vertybių apsaugą šalies teritorijoje, sudarytos geresnės sąlygos įgyvendinti Europos žaliojo kurso tikslus; sugriežtinta prevencinė priežiūra, kontrolės prioritetai keičiami konsultavimo ir pagalbos prioritetais; biudžeto lėšos naudojamos kokybiškai saugomų vertybių apsaugai, bendrųjų funkcijų vykdymui skiriama racionali biudžeto lėšų dalis.

2. Kuriama didesnė nauda vietos gyventojams – didesnės galimybės gyventojams išvengti galimų teisės aktų pažeidimų ir iš to kylančių neigiamų padarinių; užtikrinama, kad gyventojų prašymai bus kvalifikuotai įvertinti vietoje, priimami profesionalūs, kokybiški, motyvuoti sprendimai; patobulinus lankytojų aptarnavimo, teritorijų ir objektų tvarkymo principus, numačius galimybę gauti daugiau išorės paslaugų, sudarytos geresnės sąlygos smulkiems vietos verslams, viešosioms įstaigoms kurti; užtikrintos darbuotojų darbo vietos regionuose, plečiamos galimybės regionuose įsidarbinti įvairių kvalifikacijų specialistams.

3. Kuriama didesnė nauda darbuotojams – sudaromos kokybiškos sąlygos specializuotis, profesinio bendradarbiavimo tarpusavyje ir su kitomis direkcijomis galimybė, užtikrinamas specialistų pavaldumas pagal kvalifikaciją, profesionalaus pavadavimo galimybė; tolygiai paskirstomas krūvis, specialistams nebereikia vykdyti bendrųjų ir lankytojų aptarnavimo funkcijų; didesnė ir kokybiškesnė administravimo, teisinė ir kita pagalba specialistams, karjeros galimybės; su pertvarka siejamas ir sistemos finansavimas, tai leis išvengti būtinybės pačiai sistemai „užsidirbti“ (teikiant mokamas paslaugas) pavestoms funkcijoms vykdyti, numatoma didinti darbuotojams atlyginimus.

Priėmus Nutarimo projektą, reorganizavimo procese dalyvaujančių biudžetinių įstaigų vadovai parengs biudžetinių įstaigų reorganizavimo sąlygų aprašą.

Priėmus Nutarimo projektą, turės būti pakeisti teisės aktai, kuriuose nurodomos konkrečios saugomų teritorijų direkcijos.

Nutarimo projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės, finansinės lėšos bus naudojamos iš saugomų teritorijų direkcijoms 2022 m. skirtų asignavimų.

Nutarimo projektas įgyvendina Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų.

Nutarimo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi ir Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, Nutarimo projekto numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Su visuomene Nutarimo projektas derintas jį paskelbus Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS Nr. 22-612).

Nutarimo projektas be pastabų suderintas su Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ir Aplinkos projektų valdymo agentūra. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija informavo, kad išvados neteikia, nes tai yra nenorminis teisės aktas. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija per nustatytą laikotarpį pastabų nepateikė.

Aplinkos ministerija gavo Lazdijų rajono savivaldybės pritarimą Nutarimo projektui ir Vilniaus, Anykščių, Klaipėdos, Vilkaviškio ir Joniškio rajonų savivaldybių raštus dėl planuojamos saugomų teritorijų valdymo sistemos pertvarkos ir Nutarimo projekto. Lietuvos savivaldybių asociacija, reaguodama į saugomų teritorijų valdymo sistemos pertvarkos pristatymą 2022-01-06 išplėstiniais Lietuvos savivaldybių asociacijos posėdyje, pateikė komentarų dėl rengiamų pertvarkos sprendimų.

Savivaldybių raštuose reiškiamas susirūpinimas, kad, sujungus dabartines saugomų teritorijų direkcijas į didesnes regionų saugomų teritorijų direkcijas, sumažės paslaugų prieinamumas regioninių parkų gyventojams. Pažymėtina, kad šis susirūpinimas nėra objektyviai pagrįstas, nes darbuotojai, atsakingi už asmenų informavimą, konsultavimą, administracinių ir kitų sprendimų priėmimą, liks dirbti esamose lankytojų centrų patalpose, todėl visos administracinės ir kitos paslaugos bus teikiamos tose pačiose savivaldybėse. Ryšys su vietos gyventojais bus išlaikytas ir stiprinamas – kiekvienoje saugomoje teritorijoje numatyta įsteigti specializuotas patarėjų (prevencinės priežiūros specialistų (*reindžerių*)), kurie nuolat lankytųsi teritorijoje, informuotu ir konsultuotu asmenis, pareigybes. Be to, pakėlus direkcijų specialistų kvalifikaciją, užtikrinus jų bendradarbiavimo, pavadavimo galimybes, suteikus jiems teisinę ir metodinę pagalbą, sumažinus bendrųjų funkcijų, sprendimai bus priimami greičiau, pagerės jų kokybė, neliks poreikio reguliariai konsultuotis su kitomis institucijomis, todėl po saugomų teritorijų valdymo sistemos pertvarkos sumažės administracinė našta gyventojams ir verslui.

Savivaldybių raštuose nerimaujama, kad gali sutrikti savivaldybių administracijų ir regioninių parkų direktijų bendradarbiavimas, regioninių parkų tvarkymo ir priežiūros darbų planavimas, organizavimas, vykdymas, būtinų operatyvių sprendimų priėmimas. Atkreipiamė dėmesį, kad kiekviename valstybiniame parke ir rezervate numatytiems patarėjams bus suteikti įgaliojimai palaikyti glaudų ryšį su savivaldybių ir kitomis įstaigomis, organizacijomis, rūpintis tikslinių projektų iniciavimu, organizavimu ir pan. Bus sukurtos sąlygos įvairioms iniciatyvoms, lėšų pritraukiantiems projektams, susijusiems su konkrečių saugomų teritorijų apsauga ir tvarkymu, visuomenės informavimu, švietimu ir pan. Kiekvienoje direktijoje steigiamos projektų koordinatorių, teisininkų, viešųjų ryšių, viešųjų pirkimų ir kitų specialistų pareigybės, kad projektai būtų sėkmingai įgyvendinti, užtikrinama galimybė savivaldybėms skirti, kaip ir iki šiol, tikslinę paramą konkrečiai saugomai teritorijai, išsaugamos atskirose teritorijose veikiančios jungtinės tarybos, numatomos kitos direktijų veiklos efektyvumą didinsiančios priemonės.

Savivaldybės išreiškė susirūpinimą ir dėl esamų bendrų projektų vykdymo, priimtų įsipareigojimų įgyvendinimo. Pažymėtina, kad naujos formuojamos direktijos perims visas reorganizuojamų direktijų teises ir pareigas, jų administracinėje struktūroje bus užtikrintos visos projektams įgyvendinti reikalingos pareigybės, pasiūlyta jas gauti iki šiol direktijose dirbusiems specialistams, tad visi anksčiau prišimti įsipareigojimai bus įgyvendinami.

Į Lietuvos savivaldybių asociacijos ir atskirų savivaldybių bendro pobūdžio komentarus Aplinkos ministerija pateikė atsakymus 2022-02-10 raštu Nr. (65)-D8(E)-786, į konkrečias kai kurių savivaldybių pastabas bus pateikti atskiri atsakymai. Į Etninės kultūros globos tarybos iškeltus klausimus Aplinkos ministerija atsakė 2022-02-11 raštu Nr. (65)-D8(E)-815.

Nutarimo projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pirmą pastabą, o įvertinę antrą pastabą teikiame šią papildomą informaciją.

Reorganizuojant direktijas, nekeičiamas, t. y. nedidindamas ir nemažinamas, patvirtintas pareigybių skaičius (391 etatas visose direktijose). Sujungus 29 regioninių parkų ir rezervatų direktijas į 4 ir dėl to sumažėjus bendrųjų funkcijų pareigybių (vadovų, finansininkų, administratorių, kt.), atsiranda galimybė padidinti kvalifikuotų specialistų (architektų, teisininkų, projektų koordinatorių, prevencijos ir kitų specialistų) skaičių, užtikrinant jų darbo vietas esamų lankytojų centrų patalpose ir išsaugant glaudų direktijų ryšį su savivaldybių institucijomis ir vietos gyventojais. Padidinus specializuotos kvalifikacijos darbuotojų skaičių, padidėja direktijų veiklos efektyvumas, sudaromos sąlygos per trumpesnę laiką priimti kokybiškesnius sprendimus, atsiranda palankesnės prielaidos profesionaliai įgyvendinti įvairius (tarp jų – ir su savivaldybėmis bendrus) projektus, aktyviau informuoti ir konsultuoti gyventojus, sprendžiami kiti pertvarkos uždaviniai, išvengiant papildomų išlaidų specializuotoms pareigybėms steigti. Detalesni kuriamų direktijų pareigybių pokyčių duomenys pateikiami lentelėje.

Direkcijų pareigybės	Esamas skaičius	Po direktijų reorganizavimo
Bendrosios funkcijos	67,5	35
Direktoriai	29	4
Direktorių pavaduotojai	-	4
Administratoriai, referentai	23	4
Finansininkai	13,5	4
Teisininkai	-	3,5
Personalo specialistai	-	3,5
Projektų koordinatoriai	1	4
Viešųjų pirkimų specialistai	1	4
IT specialistai	-	4

Specializuota kvalifikacija	87,5	107
Ekologai	37,5	37
Kraštotvarkininkai	27	27
Architektai	1	4
Kultūrologai	8	8
Prevencijos specialistai	10,5	30
Darbas su visuomene	56	58
Darbo su visuomene patarėjai	-	4
Lankytojų centrų, gamtos mokyklų administratoriai, kitos darbo su visuomene pareigybės	39	41
Teminiai objektai	17	17
Teritorijų tvarkymas	38,5	47
Ūkvedžiai, darbininkai	38,5	47

Projektą parengė Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos politikos grupės (vadovas – Algirdas Klimavičius, tel. 8 686 17 295, el. p. algirdas.klimavicius@am.lt; vyresnysis patarėjas – Džiugas Anuškevičius, tel. 8 695 60 686, el. p. dziugas.anuskevicius@am.lt), vyriausioji specialistė Sigutė Ališauskienė (tel. 8 620 17 561, el. p. sigute.alisauskiene@am.lt) kartu su Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos (direktorius – Albertas Stanislovaitis, tel. 272 3284, el. p. albertas.stanislovaitis@vstt.lt) Teisės ir personalo skyriaus (vedėja – Žydrė Stirbienė, tel. 272 5835, el. p. zydre.stirbiene@vstt.lt) vyriausiąja specialiste Diana Urbone (tel. 8 659 64 293, el. p. diana.urbone@vstt.lt).

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 2 lapai.

Aplinkos ministras

Simonas Gentvilas

S. Ališauskienė, 8 620 17 561, el. p. sigute.alisauskiene@am.lt

D. Urbonė (tel. 8 659 64 293, el. p. diana.urbone@vstt.lt).